

DYGSNIS LAIKU

SUMANUS INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS
NAUDOJIMAS TEKSTILĖS ĮMONĖSE

Atsakomybės apribojimas: šis leidinys išverstas, adaptuotas ir išleistas su išankstiniu Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) sutikimu. WIPO priklauso autorių teisės į šio leidinio versiją anglų kalba, kurią galima rasti adresu: www.wipo.int/sme/en/documents/guides/. WIPO neatsako už šio leidinio vertimo ir adaptacijos tikslumą bei teisingumą. Visa atsakomybė dėl šio leidinio turinio tenka Lietuvos Respublikos valstybiniam patentų biurui.

Šiame leidinyje pateikiami intelektinės nuosavybės teisių saugomi pavyzdžiai bei iliustracijos yra paimti iš WIPO išleistos šio leidinio versijos anglų kalba, taip pat iš Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro oficialaus biuletenio, ES Bendrijos dizainų registro bei internete skelbiamos informacijos, nurodant šios informacijos šaltinius, ir yra naudojami išimtinai visuomenės švietimo bei mokymo tikslais.

Leidinio viršelyje pavaizduotų drabužių modelių eskizai yra sukurti 2008–2010 metais ir panaudoti viršelyje su jų autoriaus dizainerio Seržo Gandžumiano sutikimu; tekstilės (lietuviško lino) iliustracijos panaudotos su Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacijos sutikimu.

© Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras (2010). WIPO priklauso autorių teisės į šio leidinio versiją anglų kalba (2005).

Leidėjai: Lietuvos technikos biblioteka, Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras

DYGSNIS LAIKU

SUMANUS INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS
NAUDOJIMAS TEKSTILĖS ĮMONĖSE

INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ TEKSTILĖS PRAMONĖJE

„Stebėjimų srityje sėkmė šypsosi tik pasirengusiam protui.“

Lui Pasteras, atsitiktinai atradęs medžiagą, kuri vėliau buvo pavadina viskoze, nors vykdė tyrimus, siekdamas sukurti dirbtinį šilką.

2

Per paskutiniuosius penkiasdešimt metų inovacijos tekstilės ir audinių pramonėje iš pagrindų pakeitė tris pagrindinius jos sektorius – aprangos, namų ir techninės tekstilės. *Lycra* visam laikui pakeitė moteriškų drabužių ir sportinės aprangos pramonę. Medvilniniai darbiniai drabužiai, apdoroti ugniai atspariu cheminiu *Proban*, ir gobtuvai, pagaminti *Nomex*, ugniai atsparios medžiagos, padėjo išgelbėti gaisrininkų gyvybes visame pasaulyje. Be to, dėl naujų audinių panaudojimo baldai tapo patvaresni, patogesni ir patrauklesni.

Intelektinio kapitalo vertė tekstilės ir audinių pramonėje yra neabejotina. Tačiau daug šios pramonės srityje dirbančių smulkių ir vidutinių įmonių (SV) skiria labai mažai dėmesio, jei iš viso skiria, savo intelektinės nuosavybės apsaugai. Dabartinėje verslo aplinkoje svarbiausias konkurencinio pranašumo šaltinis visoms įmonėms yra inovacijos ir originalios kūrybiškos išraiškos priemonės. Įmonių vadovai turi tinkamu laiku identifikuoti tokį vertingą nematerialųjį turtą, įvertinti jo įtaką verslui ir atlikti ekonominės naudos analizę siekiant nustatyti, kuris turtas turi būti saugomas, iš kurio būtų galima gauti didelę ekonominę naudą, pasinaudojant intelektinės nuosavybės teisių sistema.

„Tos įmonės [SV] tekstilės ir drabužių sektoriuje], kurios užsidaro, yra mažiau novatoriškos. Tarp nedaugelio priemonių prieš padidėjusią konkurenciją [...iš Azijos] yra technologija, „know-how“, greitesnė tiekimo grandinė, geresnis intelektinės nuosavybės valdymas ir greitas reagavimas.“

Silvia Grandi, „FP6 Fashion Net“ projekto koordinatore (Europos Inovacijos/2005 m. liepa)

Šiame leidinyje apžvelgiamas intelektinės nuosavybės teisių strateginis valdymas ir naudojimas, siekiant sumažinti riziką, plėtoti verslo partnerystės ryšius ir sustiprinti visų rūšių tekstilės pramonės srityje veikiančių įmonių konkurencingumą.

„Pažvelkite į įprastus dalykus neįprastu žvilgsniu.“ Vico Magistretti, vienas iš garsiausių Italijos baldų dizainerių

„Priešingai bendram supratimui, kad dizaino įregistravimas yra sudėtingas ir brangus procesas, patys tai perėję mes supratome, kad iš tiesų taip nėra.“

T.J. Singh'as iš „House of Valaya“, pirmosios Indijos kompanijos, kuri apsaugojo savo dizainą – „Valaya Diasun“ raštą – ir kaip prekių ženklą, ir kaip meno kūrinį.

Mada yra tekstilės ir audinių pramonės pagrindas. Nematyti, nauji audinių piešiniai yra pristatomi kiekviena sezonu. Tarp intelektualinės nuosavybės teisių pramoninių dizainų – kurie taip pat paprastai vadinami dizainais – apsauga yra aiškiausiai susijusi su mados industrija. Dizaino įregistravimas padeda jo savininkui užkirsti kelią kitiems naudotis jo naujais arba originaliais dekoratyviniais ar estetiniais drabužių, audinių ir pan. aspektais, nepaisant to, ar tai yra erdvinės ypatybės, tokios kaip patrauklios formos, ar dvimatės ypatybės, tokios kaip estetiškai patrauklūs tekstilės raštai.

Mados ir drabužių pramonė investuoja milžiniškas lėšas į naujų ir originalių dizainų sukūrimą kiekvienam sezonui. Tačiau, nepaisant didelių investicijų, labai menkai pasinaudojama nacionaliniais ir/arba regioniniais dizaino apsaugai skirtais teisės aktais tam, kad šie dizainai būtų įregistruoti ir apsaugoti. Kai kuriose valstybėse dizainai gali būti pakankamai apsaugoti pagal autorių teisę kaip taikomojo meno kūriniai, bet neretai apsisprendimas neregistruoti dizainų yra grindžiamas paaiškinimu, kad trumpas gaminio naudojimo laikotarpis nepateisina su registracija susijusių laiko ir finansinių sąnaudų. Praktikoje argumentai dėl naujo dizaino registravimo turėtų būti apsvarstomi kiekvienu atskiru atveju. Dizaino įregistravimas pirmiausia turi padėti atgrasinti kitus asmenis nuo jo kopijavimo bei sudaryti pagrindą kovoti su nesąžiningais konkurentais.

Tačiau dizaino apsauga ne visuomet susijusi su tam tikra finansine našta. Kai kurios šalys ir regionai, tokie kaip Jungtinė Karalystė ir Europos Sąjunga (ES), siūlo neįregistruoto pramoninio dizaino apsaugos formą santykinai trumpam laikotarpiui. Neįregistruoto dizaino apsauga, kur tik ji yra galima, yra nepaprastai naudinga mados dizaineriams arba mažoms įmonėms, turinčioms nedidelį biudžetą, ir visiems tiems, kurie pageidauja išbandyti rinkoje naujus dizaino pavyzdžius prieš priimdami sprendimą dėl jų registracijos. **ES neregistruoto Bendrijos dizaino teisė** siūlo apsaugą ilgiausiam trejų metų laikotarpiui, pradedant nuo datos, kurią dizainas buvo pirmą

DIZAINAI

kartą pristatytas visuomenei bet kurioje iš 27 ES šalių. Taip pat reikia pastebėti, kad daugelis šalių leidžia didelio skaičiaus dizainų (10, 20, 50 ar daugiau) registraciją pateikiant vieną paraišką su sąlyga, kad jie visi yra susiję su tuo pačiu gaminiu arba gaminių „klase“.

4

MADOS IR DRABUŽIŲ PRAMONĖS SVARBA LIETUVOJE

Mados festivaliai, įvairios mados ir stiliaus dienos, parodos bei pristatymai Lietuvoje rengiami jau nuo 1991 metų. Jų organizavimas, gerai žinomų bei jaunų Lietuvos ir užsienio dizainerių kolekcijų juose pristatymas parodo mados, tekstilės, dizaino pramonės Lietuvoje svarbą.

Paminėtinas nuo 1999 m. Lietuvos dizainerių kasmet organizuojamas renginys „Mados infekcija“, kuriame neapsiribojama tik kolekcijų pristatymu, bet organizuojami ir naujų mados talentų paieškų konkursai, mados fotografijų parodos, vyksta su mada susiję seminarai ir pan. Jauni ir jau patyrę Lietuvos dizaineriai taip pat turi progą savo darbus pristatyti mados šventėje „Mados naktis“, vykstančioje Vilniuje, kurios organizavimas skatina remti mados industriją, kai tuo tarpu Lietuvoje organizuojamoje tarptautinėje parodoje „Baltijos tekstilė ir oda“ profesionalūs gamintojai iš įvairių šalių pateikia savo gaminių pavyzdžius, taip skatinant jų eksportą bei investicijų į šią pramonės šaką pritraukimą.

Šaltinis: internetiniuose puslapiuose www.madosinfekcija.lt/, www.madosnaktis.lt bei www.baltictextile.eu pateikta informacija.

Nors mados tendencijos gali ateiti ir praeiti akimirksniu, kai kurios nepraeina niekada. Daug gaminių, kartu su aukštos kokybės medžiagomis ir tekstile, kuri yra naudojama jiems pagaminti, tampa klasikiniais modeliais. Vienerius metus reikia laukti norint įsigyti prancūzų mados namų **Hermès** klasikinę „Kelly“ rankinę, kuri išgarsėjo 1956 m. po to, kai Monako kunigaikštienės Grace Kelly, kuri rankose laikė rankinę, nuotrauka pasirodė ant LIFE žurnalo viršelio. Kiekviena rankinė yra gaminama pagal užsakymą, pasirinktos spalvos ir iš audinio ar odos, kokios pageidauja klientas. Kitas pavyzdys, **Burberry** sukurtas languotas audinys vis dar pritraukia naujas pirkėjų kartas praėjus daugeliui dešimtmečių po to, kai jis buvo sukurtas pirmą kartą.

Kompanija Hermès yra viena iš dešimties kompanijų, labiausiai besinaudojančių Hagos sistema dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos (žr. toliau šio leidinio skyriuje apie intelektinės nuosavybės teisių apsaugą užsienyje ir prioriteto teises), kuriai priklauso teisės į šimtus dizainų, registruotų šios sistemos pagrindu.

Teisės: Hermès

Teisės į prekių ženklą: Renata Mikailionytė ir Sandra Straukaite (Reg. Nr. 48526)

Teisės į dizainą: Alina Steponavičiūtė
(registruoto Bendrijos dizaino Nr. 001595612-0001)

Be to, Lietuvos dizaineriai įvertiną rūbų bei aksesuarų dizaino registracijos ne tik Lietuvoje, bet ir tarptautiniu ar regioniniu mastu svarbą, pavyzdžiui, visoje ES galiojantis Bendrijos dizainas yra įregistruotas šios originalios moteriškos suknelės ir skrybėlės dizainui:

Šaltinis: internetiniame puslapyje

<http://oami.europa.eu/RCOnline/RequestManager>
pateikti duomenys.

ILGALAIKIŲ TRADICIJŲ BEI NAUJOVIŲ LIETUVIŠKOS MADOS IR DRABUŽIŲ PRAMONĖS SRITYJE DERINIMAS

Net ir seniai Lietuvoje įkurtos ir veikiančios bendrovės (pavyzdžiui, AB „Utenos trikotažas“, AB „Vilniaus kailiai“) šiandien daug dėmesio skiria prisitaikymui prie naujų mados tendencijų, tradicinius modelius ar detales pritaikant prie šiuolaikinio vartotojo skonio, įdomiam savo gaminių dizainui, naujoms technologijoms, išradimui. AB „Utenos trikotažas“ yra viena didžiausių tekstilės bendrovių ne tik Lietuvoje, bet ir Rytų bei Vidurio Europoje, dirbanti jau nuo 1967 metų. Įmonė užsiima viršutinių trikotažinių drabužių siuvimu, taip pat trikotažinės medžiagos mezgimu, dažymu ir panašiai. Apie 90 procentų savo pagamintos produkcijos įmonė eksportuoja į Vakarų Europą. AB „Vilniaus kailiai“ odos bei kailinių gaminių paruošimo bei siuvimo tradicijas puoselėja jau nuo 1865 metų. Turėdama ilgalaikę gamybos patirtį, ši bendrovė siekia modernius kailių bei odos apdirbimo metodus suderinti su gaminamų gaminių natūralumu ir saikinga prabanga.

Šaltinis: internetiniuose puslapiuose www.ut.lt/lt/ bei www.kailiai.lt pateikta informacija.

Mados prekėms, kurių naudojimo laikas yra ilgas, paraiškos įregistruoti pramoninį dizainą padavimas gali būti geriausias būdas apsaugoti teises į dizainą. Paraiškos padavimo metu (ne po padavimo) galima paprašyti, kad **paraiškos paskelbimas būtų atidėtas** iki 30 mėnesių laikotarpiui. Tai ypač naudinga galimybė, kurią siūlo Hagos sistema, ES Bendrijos dizainai ir daugelis nacionalinių sistemų tiems, kurie pageidauja išlaikyti savo dizainą paslapyje prieš tai, kol jis pateks į rinką.

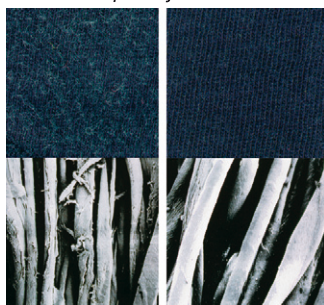
PATENTAI

„Inovacijos techninės tekstilės srityje skatina tiek įnirtingą konkurenciją, tiek ir klientų reikalavimai. Naujų automobilio ar orlaivio sukūrimas dažnai paskatina juose naudojamos techninės tekstilės tiekėjų padaromus išradimus.“ *Lutz Walter, Europos drabužių ir tekstilės organizacija, Euratex*

6

Techninės naujovės, kurios yra apsaugotos patentais, yra vienas iš būdų tekstilės gamintojui tapti pirmaujančiu konkurencinėje kovoje. Įmonės patentų visuma parodo jos techninį pranašumą, pavyzdžiui, naujų audinių, kurie nesiglamžo, yra minkštesni, atsparesni nepalankioms oro sąlygoms, pasižymi didesniu elastingumu ir kt., išradimas. Tokie patentai gali padėti pritraukti verslo partnerius arba investuotojus.

Medvilnės apdorojimas

Teisės: Novozymes

be cellulase

su cellulase

Danijos biotechnologijų bendrovė **Novozymes**, besispecializuojanti enzymų ir mikroorganizmų srityje, išrado naują enzymų panaudojimo būdą audinių apdorojimo technologijose. Anksčiau nieko bendro su tekstilės industrija neturėjusi bendrovė 1987 metais sukūrė ir užpatentavo taip vadinamą padėvėtų džinsų gamintojų technologiją. Ši technologija pagrįsta enzimu pavadinimu *cellulase*, kuris pašalina melsva spalvą nuo džinsinės medžiagos, suteikdamas jai padėvėto audinio vaizdą. Per kelerius metus po šio išradimo daugelis audinių džinsams gaminančių bendrovių pradėjo naudoti *cellulase*, įsigijusios Novozymes licenciją. Šiandien bendrovės Novozymes technologijos, skirtos gamybos metodams ir audinių paruošimui, yra licencijuojamos visame pasaulyje. Bendrovei priklauso daugiau nei 4200 patentų ir patento paraiškų. Ji taip pat vykdo aktyvią licencijavimo strategiją, siekdami gauti maksimalų atlygį iš savo intelektualio kapitalo panaudojimo.

Teisės: Suberis

Suberis avalynė

Italijos bendrovė **Grindi Srl.** išrado naujovišką iš kamščio padarytą audinį Suberis, kuris, kaip sakoma, yra toks glotnus kaip aksomas, lengvas kaip šilkas, plaunamas, nesubraižomas, dėmėms ir ugniai atsparus bei nepraleidžiantis vandens. Po bandymų, atliktų su šiuo išradimu, bei susistemintų rezultatų bendrovė Grindi pateikė tarptautinę patento paraišką pagal Patentinės kooperacijos sutartį (PCT) 1998 metais tam, kad apsaugotų savo gaminį daugelyje pasaulio šalių. Suberis audinys naudojamas drabužių, avalynės, įskaitant ir sportinę, gamyboje taip pat ir kitais būdais. Daugiau apie Grindi Srl. istoriją skaitykite internetiniame puslapyje: www.wipo.int/sme/en/case_studies/suberis.htm.

EKO-DIZAINAS: AUDINYS „PAKANKAMAI SAUGUS, KAD JĮ BŪTŲ GALIMA VALGYTI“

Ekologiškumas tampa madingu terminu dizaine. Tekstilės sektoriuje, kaip ir bet kur kitur, ekologinė rinka greitai plečiasi ir vis daugiau bendrovių naudoja ekologišką dizainą siekdamos išsiskirti konkurentų tarpe.

Lietuviškos tekstilės sektoriuje ekoprodukcijos gamyba taip pat populiarėja. Pavyzdžiui, vienoje didžiausių linų tekstilės gamintojų Lietuvoje ir Baltijos valstybėse bendrovėje „Linas“ gilios tradicijos, ilgametė darbo patirtis puoselėjama jau nuo 1957 m. Šios bendrovės gaminama produkcija (skirta tiek virtuvei, tiek interjerui) bei audiniai pasižymi linui būdingu natūralumu, modernumu, kokybe. Nuo 2003 metų ši bendrovė dirba pagal visuotinai pripažintus kokybės reikalavimus, atitinkančius OEKO-TEX 100 standartus. 2005 metais institucija „Ecolabelling Denmark“ kitos Lietuvos bendrovės „Utenos trikotažas“ gaminamiems medvilnės ir elastano gaminiams suteikė Europos Sąjungos aplinkosauginį ženklą „Europos gėlė“, kuris suteikiamas produktams, kurie, palyginti su kitais tos pačios grupės produktais, pasižymi mažesniu kenksmingu poveikiu aplinkai bei užtikrina efektyvų gamtos išteklių naudojimą. 2009 metais šios bendrovės produktų gamyba sertifikuota pagal OE100 (Organic Exchange 100) reikalavimus.

Šaltinis: internetiniuose puslapiuose www.linas.lt, bei www.ut.lt/lt/eko-produktai-14.html pateikta informacija..

*„Neturėkite namuose nieko, kas, Jūsų manymu, nėra naudinga arba, Jūsų įsitikinimu, nėra gražu.“
William Morris, britų menininkas, dizaineris (įskaitant tekstilės), rašytojas.*

P A T E N T A I

PAVYZDYS, KAIP NAUJI PATENTAI GALI IŠ PAGRINDŲ PAKEISTI TEKSTILĖS GAMYBĄ

2002 m. bendrovė Procter & Gamble padovanojo 37 patentus ir paraiškas patentams, susijusias su dideliais pasiekimais tekstilės gamybos technologijoje, Šiaurės Karolinos valstybiniam universitetui. Technologija susijusi su galimu katijoninių peroksidinių balinimo aktyviųjų medžiagų panaudojimu žemesnėje temperatūroje. Naudojant tokią technologiją sumažėja tekstilės gamybos sąnaudos.

Katijoninių aktyviųjų medžiagų panaudojimas sąlygoja daug švelnesnes balinimo sąlygas ir leidžia medvilnei išlaikyti didesnį jos pluošto stiprumą, nei esant aukštai balinimo temperatūrai, kuri yra naudojama šiuo metu. Išradimas yra perspektyvus tuo, kad suteikia galimybę efektyviam žaliavinės medvilnės balinimui kambario temperatūroje išankstinio apdorojimo metu. Be to, sėkmin gas katijoninių peroksidinių aktyviųjų medžiagų

sukūrimas ir panaudojimas suteikia galimybę apdoroti platesnį audinių spektrą tokiu būdu, kad jų nereikėtų lyginti. Tikimasi, kad šis išradimas, reikalaujantis tolesnio tobulinimo ir išbandymo, turės didelį ekonominį poveikį tekstilės gamybai ir naujų rūšių bei ilgaamžių drabužių gamybai. Kaip vienintelis naujos technologijos savininkas Šiaurės Karolinos valstybinis universitetas turės naudoti iš visų ateities pajamų, jei išradimas bus tinkamai plėtojamas ir pritaikytas komerciniams tikslams.

Šaltinis: Šiaurės Karolinos valstybinio universiteto informacinis biuletenis

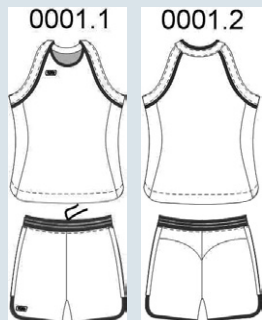
GEOX BREATHES® PATENTUOTA SISTEMA

Guminiai batai, pradėti gaminti daugiau kaip prieš 50 metų, buvo technologinis pasiekimas - vandeniui atspari avalynė, kurios dėka kojos išlieka sausas ir šiltos, ypatingai žiemos metu. Tačiau šios avalynės trūkumas buvo nepakankamas prakaito pašalinimas, atsižvelgiant ir į tai, kad trečia pagal dydį prakaito liaukų koncentracijos zona yra mūsų kojų paduose. Geox išsprendė šią problemą paprasta, tačiau perversmą sukėlusia patentuota sistema. Geox pradėjo išsamius mokslinius tyrimus ir sukūrė kvėpuojančią membraną, pagamintą iš specialios medžiagos su mikroporomis, kuri sugeria prakaitą per vidpadžius ir pašalina jį per išorinį puspadį kaip vandens garus. Mikroporos - didesnės nei vandens garų molekulės, tačiau mažesnės nei vandens lašeliai - sulauko vandenį išorėje ir todėl kojos išlieka sausas, tuo pačiu išlaikant idealų mikroklimatą bato viduje.

Geox mokslinių tyrimų komanda taip pat dirbo siekiant atrasti tos pačios problemos sprendimą rūbams ir išrado būdą, leidžiantį orą ir drėgmę absorbuoti tuštumoje, sukurtoje rūbų viduje, ir pašalinti per specialias ventilacijos angas, esančias pečių srityje. Ši patentuota GEOX technologija užtikrina natūralų prakaito pašalinimą iš drabužio ir natūralų kūno temperatūros reguliavimą.

Fotografias: Ivan Naude

Krepšiniui skirtos aprangos dizaino pavyzdys

Šaltinis: internetiniame puslapyje <http://oami.europa.eu/RCDOonline/RequestManager> pateikti duomenys.

TEKSTILĖS NAUJOVĖS SPORTO PASAULYJE

Speedo® FASTSKIN FSII maudymosi kostiumėlių audinys, sumodeliuotas ryklio odos pavyzdžiu, yra skirtas sumažinti vandens pasipriešinimą ir suteikti galimybę rungtyniaujantiems plaukikams laimėti gyvybiškai svarbias sekundes daleles.

Daugelis tekstilės gamintojų dirba su sportinės įrangos ir aprangos kompanijomis, siekiant išspręsti ypatingas problemas. Ugniai ir susidėvimui atsparios medžiagos buvo sukurtos lenktyninių automobilių vairuotojų ir motociklininkų kombinezonams bei šalams ir dėl to ženkliai sumažėjo mirties atvejų.

BALDINIŲ IR DEKORATYVINIŲ AUDINIŲ PRAMONĖ BEI NAUJOS TECHNOLOGIJOS

Naujų technologijų panaudojimas yra ypač svarbus ir baldinių audinių pramonėje. Šioje srityje aktyviai dirba ir Lietuvos įmonės. Pavyzdžiui, savo veiklą pradėjusi 1946 metais, Lietuvos bendrovė „Audejas“ kiekvienais metais išaudžia daugiau kaip 3 milijonus metrų baldinių ir dekoratyvinių audinių (žakardinių, šenilinių, margintų ir kitokių). Įmonėje diegiamos naujausios gamybos ir audinių apdailos technologijos, kurios užtikrina „Audejo“ gaminių kokybę. Be to, ši bendrovė pagal klientų pageidavimus atlieka specialias apdailas: nedegumo, neteplumo (padengimas Teflonu), kvapus neutralizuojančią, mažinančią audinio pumpuravimąsi ir pan. Apdailos atliekamos laikantis griežtų tarptautinių standartų, panaudojant naujausias technologijas ir aplinkai bei žmogui nekenksmingas medžiagas.

Šaltinis: internetiniame puslapyje <http://site.audejas.lt/lt/> pateikiama informacija.

„Kolektyvinė automobilių tekstilės kompanijų grupė sukuria tiek išradimų, kaip niekada anksčiau, per visą ilgą savo gyvavimo istoriją. Tai sprogimo laikas kūrybos požiūriu šiame versle, su naujais verpalais, naujomis apdailos galimybėmis ir naujomis audimo bei mezgimo technologijomis.“

Transporto interjero dizaino ekspertas George Moon

PATENTINĖ DOKUMENTACIJA

Patento dokumentuose gali būti informacijos, kuri leistų kurti tolesnius gaminio patobulinimus arba sutrumpinti laiką, reikalingą norint pateikti gaminį į rinką, arba pagerinti šio gaminio produkcijos kokybę. Tekstilės įmonės gali dirbti su patentuota technologija pagal licenciją, siekdamos įgyti konkurencinį pranašumą, arba sudaryti strateginę partnerystę su bendrove, norėdamos gauti priėjimą prie šios bendrovės technologijos. Patentų dokumentuose paprastai pateikiama informacija apie naujausius technikos pasiekimus, kuri gali padėti įmonei išvengti piniginių ir laiko resursų švaistymo.

Be tikrinimo, ar išradimas gali būti užpatentuotas, sava laikė ir efektyvi paieška patentų duomenų bazėse gali suteikti labai naudingos informacijos ir žinių apie:

- dabartinių ir būsimų konkurentų mokslinę-tiriamąją veiklą;
- dabartines tendencijas nurodytoje technologijos srityje;
- licencijuojamas technologijas;
- potencialius tiekėjus, verslo partnerius arba tyrinėtojus;
- galimas rinkos nišas Lietuvoje ir užsienyje;
- kitų bendrovių turimus patentus, siekiant užtikrinti, kad gaminiai nepažeistų jų teisių;
- patentus, kurių galiojimo laikas pasibaigė ir technologija tapo viešo naudojimo; ir
- galimus naujus patobulinimus, pagrįstus egzistuojančiomis technologijomis.

BENDROVĖS ĮVAIZDŽIO KŪRIMAS IR PREKIŲ ŽENKLAI

10 Drabužių pramonėje, kaip ir baldų bei tekstilės pramonėje, apskirai valdomos įmonės susikrauna kapitalą iš savo prekių ženklo vertės. Jos plėtoja ryšius su savo klientais, kurie sieja jų gaminius su geru dizainu, kokybe ir meistriškumu arba išskirtinėmis techninėmis savybėmis. Prekių ženklai yra akivaizdžiausios priemonės, kurios leidžia išskirti įmonės gaminius iš jos konkurentų gaminių. Prekių ženklai gali būti saugomi juos įregistruojant, o jei prekių ženklas yra ir meno kūrinys - pagal autorių teisę. Prekių ženklai yra tiek pat svarbūs mažai arba pradedančiai veiklai įmonei, kiek jie yra svarbūs ir plačiai versle žinomoms bendrovėms.

Italijos drabužių firma **Pickwick** (www.pickwick.net) gali būti įdomus strateginio prekių ženklo panaudojimo pavyzdys, siekiant sukurti sėkmingą verslą, kurio pradžia buvo aukštosios gatvės mados sektoriuje. Dabar Pickwick parduoda kasdieninius madingus paaugliams skirtus drabužius visoje Europoje. Tačiau dar visai neseniai viskas, ką turėjo kompanija, buvo pats prekių ženklas, kuriame pavaizduotas jaunas, beveidis vaikinai su „spygliuota“ šukuosena. Prekių ženklo savininkas pradėjo savo verslą atrinkdamas daiktus, kurie, jo manymu, savo stiliumi būtų ypatingai patrauklūs paaugliams, ženklindamas juos savo išskirtiniu prekių ženklu ir platindamas per vietines parduotuves Romoje. Iš pradžių verslo išlaidos buvo nedidelės, nes veikla buvo vykdoma garažo patalpose.

Šiandien paaugliai Pickwick logotipą laiko labai madingu ir yra pasirengę sumokėti daugiau už drabužius su šiuo prekių ženklu. Savo ruožtu, kompanija sudaro sutartis su tiekėjais ir pagrindinį dėmesį skiria rinkodarai, platinimui ir prekių ženklo naudojimo stebėjimui bei kontroliavimui.

BENDROVĖS ĮVAIZDIS

PAVYZDŽIAI, KAIP PREKIŲ ŽENKLAS GALI PADĖTI SUKURTI PRODUKTŲ PRIDĖTINĘ VERTĘ BEI PASITARNAUTI BENDROVĖS ĮVAIZDŽIO KŪRIMUI

AB „Audimas“ sportinę aprangą gamina jau nuo 1936 m. 1991 m. ji pradėjo naują savo veiklos etapą. Nuo 1997 m. ši bendrovė rinkai pristato sezonines kolekcijas su prekės ženklu „Audimas“. Tais pačiais metais buvo atidaryta pirmoji įmonei priklausanti parduotuvė. 1998 m. „Audimas“ pasirašė pirmąsias sporto klubų rėmimo sutartis, o 1999 m. pradėjo bendradarbiauti su Lietuvos Tautiniu Olimpiniu komitetu ir gaminti sportinę aprangą Lietuvos sportininkams. 2001 m. pristatytas pirmasis prekės ženklo „Audimas“ reklaminis filmukas ir šūkis „Judėjimo laisvė“. 2002 m. „Audimas“ išplėtė savo tinklą kitose Baltijos šalyse. 2003 m. nuo prekės ženklo „Audimo“ buvo atskirta gaminių grupė skirta krepšiniui ir pristatytas naujas prekinis ženklas – Orange Virus, taip pat sukurta eilė naujų kolekcijų, skirtų keliaujantiems ir sportuojantiems žmonėms. 2003 m. sukurta nauja papildoma drabužių linija žiemos sportui, o 2008 m. pradėtos kurti keturios atskiros sezoninės kolekcijos (pavasaris, vasara, rudenis, žiema). Kolekcijos parduodamos mažmeninės prekybos tinkle Lietuvoje, taip pat bendradarbiaujant su didmeninės prekybos partneriais. Jų kūrimui naudojamos šios naujų technologijų pagrindu sukurtos medžiagos, pavyzdžiui, Supplex®, Lycra®, Sensitive® ir kt.

Šaltinis: internetiniame puslapyje www.audimas.lt/lt/lt-prekes-zenklas-istorija pateikiama informacija.

Be to, specialus rūbų dizainas gali būti skirtas ne tik specialiems klientų poreikiams, tokiems kaip sportinė veikla, tenkinti, bet ir tam tikroms su įmonės veikla susijusioms funkcijoms, tokioms kaip klientų aptarnavimas, vykdyti, taip pat pasitarnauti bendrovės įvaizdžio kūrimui. Pavyzdžiui, viena iš Lietuvos prekybos įmonių yra įregistravusi savo darbuotojams skirtų specialių rūbų dizainą.

GEOGRAFINĖS NUORODOS, KOLEKTYVINIAI IR SERTIFIKAVIMO ŽENKLAI

Tarp įvairių priekių ženklų, kuriuos gali naudoti įmonės, siekdamos reklamuoti savo gaminius ar paslaugas, egzistuoja specifinės vadinamosios „bendro naudojimo“ ženklų rūšys, tame tarpe - kolektyviniai ženklai, sertifikavimo ženklai ir geografinės nuorodos.

Kolektyviniais ženklais paprastai vadinami žymenys, kurie išskiria visos eilės įmonių, naudojančių šį ženklą, prekėms ar paslaugoms būdingas tam tikras vertingas savybes, pavyzdžiui, jų geografinę kilmę, medžiagą, gamybos būdą. Ženklo savininkas gali būti arba asociacija, kurios nariais yra šios įmonės, arba juridinis asmuo,

Teisės į dizainą: UAB „Maxima Grupė“ (registruotų Bendrijos dizainų Nr. 001536897-0001 ir 001536897-0003)

Šaltinis: internetiniame puslapyje <http://oami.europa.eu/RCDOOnline/RequestManager> pateikti duomenys.

IR PREKIŲ ŽENKLAI

12

EGIPTIETIŠKA MEDVILNĖ

Oro sąlygos Egipte labai palankios medvilnės augimui. Tai yra pagrindinė priežastis, kodėl ši medvilnė yra tokios aukštos kokybės ir turi tokį pripažinimą visame pasaulyje. Egipto vyriausybė šios medvilnės vertę suprato jau seniai: 1926 metais ji nustatė griežtą aukštos kokybės medvilnės sėklų kontrolę tam, kad šios sėklos nebūtų maišomos su prastesnės kokybės sėklomis. 2001 metais Egipto ekonomikos ir užsienio prekybos ministerija kartu su Aleksandrijos medvilnės eksportuotojų asociacija (Alcotexa) pateikė bendrą tarptautinę prekių ženklų paraišką (Madrido sistemos Nr. 756059). Egiptietiška medvilnė gali būti panaudota tik turint licenciją. Ji garantuoja produktų, kurie pagaminti iš šimtaprocentinės egiptietiškos medvilnės, kokybę.

Teisės: Irano kultūrinio paveldo organizacija

įskaitant ne pelno siekiančius juridinius asmenis. Kolektyviniai ženklai kaip atskira prekių ženklų rūšis numatyta ir Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatyme.

Daugelyje šalių prekėms, kurių geografinė kilmė yra skirtinga, žymėti yra naudojamos **geografinės nuorodos**. Šiomis nuorodomis identifikuojama prekė, pagaminta arba šalyje, arba konkrečioje vietovėje, kuri yra vertinama dėl ypatingų savybių ir charakteristikų. Geografinės nuorodos tam tikroms prekėms, dažniausiai vynams ir stipriems alkoholiniams gėrimams, suteikia didesnę apsaugą nei geografinės nuorodos kitoms prekėms ir prekėms, parduodamoms naudojant kolektyvinį prekių ženklą. Lietuvoje teisės į geografines nuorodas iš dalies reglamentuojamos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos teisės aktais. Keletas aspektų yra aptarta ir Prekių ženklų įstatyme, ypač kai jie susiję su vartotojų klaidinimo galimybe.

IRANIETIŠKŲ KILIMŲ GEOGRAFINĖS NUORODOS

Irane kilimų gamyba, kurioje dalyvauja 1,5 milijono žmonių, suteikė įtikinamą ekonominę bei kultūrinę priežastį apsaugoti šią gamybos šaką nuo neteisėtų imitacijų. Rankų darbo kilimai, gaminami įvairiuose šalies regionuose, pasižymi išskirtine charakteristika, kuri būdinga kiekvienam iš regionų apimant tradicinius motyvus, mazgų surišimo bei audimo metodiką bei būdus, iš vietos augalų gaminamus dažus ir pan. Vietos gamintojų kooperatyvai ir gildijos jau daugelį metų pasinaudoja teisine apsauga, kurią jiems suteikia teisės į kolektyvinius ženklus, skirtos apjungti regionui būdingas kilimų gamybos charakteristikas.

Irano parlamentas taip pat patvirtino Geografinių nuorodų apsaugos įstatymą (2005), kuris ir toliau leidžia apsaugoti rankų darbo kilimų gamintojų teises bei tuos išskirtinius konkrečiam regionui būdingus kilimų gamybos elementus.

Šaltinis: Išskirtinės iranietiškos rankų darbo kilimų charakteristikos: kaip apsaugoti juos nacionaliniu bei tarptautiniu lygiu, remiantis geografinių nuorodų apsaugai skirtais įstatymais, parengta Massoud Taromsari, Teherano universitetas.

Daugelis šalių taip pat suteikia apsaugą sertifikavimo ženklu. Šiais ženklais paprastai ženklinami gaminiai ar paslaugos, kai šie atitinka nustatytus standartus, tačiau

jie nesiejami su jokia naryste. Plačiai žinomo sertifikavimo ženklo pavyzdys yra WOOLMARK, kuris patvirtina, kad juo žymimos prekių yra pagamintos iš šimtaprocentinės vilnos.

RUGMARK yra sertifikuotas prekių ženklas, naudojamas pelno nesiekiančios organizacijos, kurios veikla skirta sustabdyti vaikų darbą Indijoje, Nepale ir Pakistane.

Šis ženklas nurodo vartotojams, kad patiesalų ir kilimų gamyboje nebuvo naudojamas vaikų darbas. Tam, kad galėtų naudoti RUGMARK prekių ženklą, organizacijos nariai, t.y. kilimų gamintojai, registruoja savo kilimų

pavyzdžius Rugmark organizacijoje ir taip išvengia be išankstinio įspėjimo vykdomų patikrinimų. Kiekvienas kilimas yra numeruojamas, todėl gali būti atsekamos staklės, kuriomis jis išaustas. Tokia sistema apsaugo ir nuo padirbtų etikečių.

Kolektyviniai ir sertifikavimo ženklai gali būti naudingi instrumentai, padedantys smulkioms ir vidutinėms tekstilės įmonėms įveikti kai kuriuos sunkumus, susijusius su tuo, kad įmonė yra maža ir izoliuota rinkoje. Nacionalinės prekių ženklus, dizainus ir patentus registruojančios tarnybos gali suteikti daugiau informacijos apie kolektyvinių ir sertifikuotų ženklų registracijos procedūras bei naudojimą.

Autorius: Raymond Sluiter, Olandija

Vikunijos lama, Peru

BRANGŪS PLUOŠTAI

Vikunijos vilna yra pasaulyje labiausiai vertinamas natūralus pluoštas, parduodamas po 225 JAV dolerius už žaliavinės vilnos svarą. Vikunija - lama gyvenanti Andų regione, kuris driekiasi Argentinos, Bolivijos, Čilės, Ekvadoro ir Peru teritorijose, kurios beveik neįmanoma prijaukinti. Šių šalių vyriausybės sukūrė politiką, siekdamas užkirsti kelią jų išnykimui, tuo pačiu bandydamos gauti naudos iš didžiulių ekonominių galimybių, kurias siūlo reta vikunijos vilna, laikoma geresne net už kašmyrą. Inkų laikais tik valdovui ir jo dvariškiams buvo leidžiama vilkėti ploną vilną; šiandien Buenos Airėse turistai moka net iki 2000 JAV dolerių už vikunijos paltą.

Loro Piana - Italijos tekstilės ir mados firma, kurios vienas iš pranašumų yra geriausių žaliavų pasaulyje pasirinkimas, ilgus metus palaikyti tiesioginius ryšius su Peru vyriausybe, aktyviai dalyvaudama veikloje, kuria siekiama sustabdyti vikunijų rūšies lamų išnykimą. Siekiant apsaugoti gyvūnus nuo nelegalios medžioklės ir užtikrinti vietinių žmonių pragyvenimo šaltinį, siūloma, kad visi iš vikunijos vilnos pagaminti drabužiai būtų parduodami su kilmės sertifikatu, kaip tai jau daroma Peru.

ŠILKOGRAFIJA BEI TEKSTILINĖS ETIKETĖS

Vis dažniau įvairiems nestandartiniams sprendimams, susijusiems su gaminių apipavidalinimu, yra naudojama šilkografija, o tekstilėms gaminiams žymėti - tekstilinės etiketės. Lietuvoje taip pat yra įmonių, užsiimančių šių savitų su tekstile susijusių produktų gamyba. Pavyzdžiui, UAB „Printela“ gamina ne tik kartonines etiketes, bet ir įvairiems gaminiams tinkamas austas bei tekstilines spausdintas etiketes. Šios etiketės spausdinamos ant įvairiausių medžiagų: nailono, satino, medvilnės, Tyvek'o ir kt. Šilkografija taip pat gali būti atliekama ant tekstilės gaminių, taip suteikiant jiems savitą dizainą, spalvas bei faktūrą.

Šaltinis: Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacijos internetiniame puslapyje www.latia.lt/apie-latia.html bei internetiniame puslapyje www.printela.lt/ pateikiama informacija.

PASLAPTYS

KOMERCINĖS PASLAPTYS IR NAUJI VERSLO METODAI

Kommercinės paslaptys gali apimti platų saugomų objektų diapazoną: nuo pagrindinių tiekėjų ir pirkėjų sąrašo, programinės įrangos priemonių naudojimo mados kolekcijų kūrimui, visos vertės kūrimo grandinės logistikos valdymo iki procesų ir slaptų išradimų. Kai kuriose mados įmonėse pagrindinės komercinės paslaptys yra skirtos apsaugoti kompiuterizuotus, programine įranga pagrįstus verslo modelius, kurie palaiko visą verslo strategiją, pagrįstą slaptumu ir greitumu, siekiant patiekti ribotą mados gaminių kiekį.

Pavyzdžiui, Ispanijos mados mažmeninės prekybos tinklas **ZARA** naudoja nuosavybės teisėmis pagrįstą informacinių technologijų sistemą tam, kad sutrumpintų savo gamybos ciklą, t.y. laiką nuo naujos mados tendencijos nustatymo iki galutinio gaminio pateikimo (iki 30 dienų). Daugumai iš jų konkurentų prireikia nuo 4 iki 12 mėnesių. Bendrovė gauna kasdiniškus elektroninių žinučių srautus iš parduotuvių vadybininkų, kurie praneša apie naujas tendencijas, audinius ir sukirpimą, pagal kuriuos pagrindiniai dizaineriai greitai parengia naujo stiliaus modelius. Atrinkti audiniai nedelsiant sukerpami automatiniais įrengimais ir išsiunčiami į siuvimo cechus. Moderni paskirstymo sistema, apimanti beveik 200 kilometrų požeminių kelių ir daugiau kaip 400 transportavimo kanalų, užtikrina, kad pagaminti gaminiai būtų išsiųsti ir pristatyti per 48 valandas.

Kiti mados namai naudoja informacines technologijas, siekdami pritaikyti gaminius individualaus vartotojo poreikiams. Pavyzdžiui, **Shirtsdotnet** (www.shirtsdotnet.com) siekia pertvarkyti tradicinę drabužių pramonę pakeičiant sprendimų priėmimo procesą ir po jo sekantį gamybos pagal užsakymus verslo modelį. Shirtsdotnet yra verslas-verslui drabužių pramonės programinės įrangos platformos tiekėjas, siūlantis pagal individualius užsakymus pagamintas, masiniam vartojimui pritaikytas aprangos sprendimus bendrovėms, kurios siunčia gaminius pagal katalogus. Klientai gali susimodeliuoti ir užsisakyti drabužius tiesiai iš internetinės parduotuvės. Verslas grindžiamas nuosavybės teisėmis valdoma programine įranga, kuri saugoma kaip komercinė paslaptis bei pagal autorių teisių įstatymą.

Šiame leidinyje pateikti pavyzdžiai rodo, kad intelektinis kapitalas ir kūrybiškumas yra svarbiausi elementai, sudarantys pagrindą sėkmingam verslui tekstilės pramonėje. Šio intelektualinio kapitalo apsauga intelektualinės nuosavybės teisių forma tarnauja siekiant padidinti įmonės pajamas, gaunamas iš pardavimų, licencijų suteikimo ir išskirtinių naujų gaminių pritaikymo komerciniams tikslams, siekiant užimti didesnę rinkos dalį, padidinti pelningumą ir sumažinti kitiems priklausančių intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimo riziką. Geras intelektualinio turto valdymas, įtrauktas į verslo ar rinkodaros planą, leidžia padidinti įmonės vertę tiek investuotojų, tiek ir kredito institucijų akyse.

Kitame šio leidinio skyriuje pateikiama trumpa skirtingų būdų, kuriais gali pasinaudoti įmonės, siekiančios apsaugoti savo su tekstile ir audiniais susijusias intelektualinės nuosavybės teises tiek Lietuvoje, tiek ir kitose šalyse, apžvalga.

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ APSAUGA

KAIP APSAUGOTI PRAMONINĮ DIZAINĄ

Daugumoje šalių, įskaitant ir Lietuvą, pramoninis dizainas paprastai turi būti įregistruotas tam, kad jis būtų apsaugotas vadovaujantis dizaino įstatymais. Norint įregistruoti pramoninį dizainą reikia pateikti paraišką Lietuvos Respublikos valstybiniam patentų biurui arba kitai nacionalinei dizainus registruojančiai institucijai toje šalyje, kurioje siekiama apsaugos.

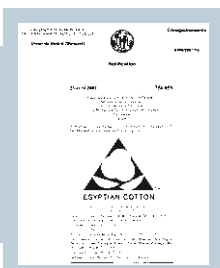
Kai kuriose šalyse arba bendrose ekonominėse zonose, tokiose kaip Europos Sąjunga, yra numatyta galimybė įgyti ribotą pramoninio dizaino apsaugą neįregistruotiems dizaino pavyzdžiams trejų metų laikotarpiui nuo datos, kurią dizainas buvo pirmą kartą pristatytas visuomenei (žr. šio leidinio skyriuje, skirtame dizainams).

KAIP PATEIKTI PATENTO PARAIŠKĄ

Patento paraiška turi būti parengta ir pateikta arba Valstybiniam patentų biurui, arba atitinkamai kitai nacionalinei arba regioninei patentų tarnybai (toliau - „patentų tarnyba“). Patento paraiškos parengimas ir tolimesnis registracijos iki patento išdavimo procesas yra sudėtinis. Jis apima:

- ankstesnių išradimų konkrečioje technologijų srityje paiešką, siekiant nustatyti bet kokius ankstesnius išradimus, kurie užkirstų kelią išradimo, dėl kurio ketinama paduoti patento paraišką, patentavimui;
- išsamų išradimo aprašymą, vartojant tiek teisinius, tiek ir techninius terminus;
- susirašinėjimą su nacionaline arba regionine patentų tarnyba, ypač kai atliekama patento paraiškos ir (jei atliekama) išradimo ekspertizė;
- būtinus patentų tarnybos nurodytus pakeitimus ar papildymus paraiškoje.

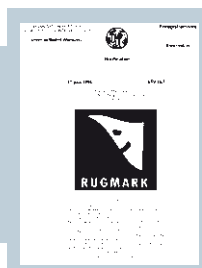
Paraiškoje turi būti pateikiamas išsamus išradimo aprašymas, konkretūs išradimo apibrėžties punktai, kurie nustato išradimo, kuriam pateikiama patento paraiška, apimtį, taip pat brėžiniai ir referatas. Rengiant patento paraišką yra būtinos geros žinios išradimų patentavimo bei registracijos procedūrų srityse, todėl net ir tais atvejais, kai teisinė ar techninė pagalba nėra būtina, rekomenduojama pasikonsultuoti su patentiniu patikėtiniu, intelektinės nuosavybės teisės specialistu ar profesionaliu konsultantu.

EGIPTIETIŠKA MEDVILNĖ

HERMÈS

RUGMARK

KAIP APSAUGOTI PREKIŲ ŽENKLĄ

Prekių ženklo apsaugą galima įgyti registracijos arba, kai kuriose šalyse, ženklo faktinio naudojimo pagrindu. Net ir tais atvejais, kai prekių ženklų apsauga gali būti įgyta ženklo naudojimo pagrindu, rekomenduojama įregistruoti prekių ženklą pateikiant paraišką nacionalinei prekių ženklų tarnybai (Lietuvoje – Valstybiniam patentų biurui). Prekių ženklo įregistravimas suteikia didesnę apsaugą, ypač tais atvejais, kai kyla ginčas dėl tapataus arba klaidinančiai panašaus prekių ženklo. Norint įregistruoti prekių ženklą, labai naudingos patentinio patikėtinio paslaugos. Atminkite, kad kai kuriose šalyse jos yra privalomos.

Pirmas žingsnis yra prekių ženklo paraiškos pateikimas nacionalinei prekių ženklų tarnybai (Lietuvoje – Valstybiniam patentų biurui). Paraiškoje be kitų įstatymo reikalaujamų duomenų turi būti nurodyta įmonės kontaktinė informacija, pateiktas ženklo grafinis vaizdas (gali būti reikalingas specifinis formatas), prekių ir paslaugų klasė(-ės), kurioms įmonė pageidauja įregistruoti prekių ženklą; be to, turi būti sumokėtas mokestis už paraiškos padavimą. Prekių ženklo registracijos laikas įvairiose šalyse gali ženkliai skirtis, tačiau jis paprastai svyruoja nuo trijų mėnesių iki dvejų metų. Taigi, paraiška turi būti paduota gerokai anksčiau, siekiant užsitikrinti, kad registracija bus atlikta laiku ir kad prekių ženklą bus galima naudoti ant atitinkamų gaminių reklamoje ir rinkoje.

Nors apsaugos laikotarpis daugelyje šalių skiriasi, įregistruotiems prekių ženkams paprastai suteikiama 10 metų apsauga. Prekių ženklo registracijos galiojimas gali būti atnaujinamas neribotai (paprastai iš eilės einantiems 10 metų laikotarpiais), su sąlyga, kad pareiškėjas laiku sumokėjo visus su galiojimo pratęsimu susijusius mokesčius.

PREKIŲ ŽENKLO PASIRINKIMAS: PAGRINDINIAI ASPEKTAI

- Patikrinkite, kad prekių ženklas atitinka visus registracijai keliamus **teisinius reikalavimus**.
- Įsitikinkite, kad prekių ženklas nėra tapatus arba **klaidinančiai panašus** į jau egzistuojančius prekių ženklus.
- Įsitikinkite, kad prekių ženklas yra lengvai **skaitomas, rašomas** ir įsimenamas bei tinkamas visų rūšių reklamos platinimo priemonėms.
- Įsitikinkite, kad prekių ženklas neturi jokios **nepageidautinos papildomos reikšmės**.
- Patikrinkite, ar galima atitinkamo **domeno vardo** registracija.

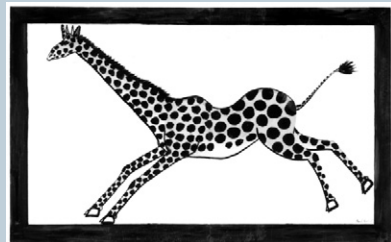
INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ APSAUGA UŽSIENYJE IR PRIORITETO TEISĖ

Intelektinės nuosavybės teisių apsauga yra teritorinė. Ji paprastai siejama su konkrečia šalimi ar regionu, kurioje ši teisė buvo įregistruota (jei tokios registracijos reikalaujama). Taigi, pagrindinis įmonių vadovų sprendimas turėtų būti susijęs su atsakymu į klausimą, kokiose šalyse bendrovė turėtų apsaugoti savo intelektualinę nuosavybę. Šiuo požiūriu laikas yra labai svarbus.

Pirmosios **patento** paraiškos pateikimo data tam tikram išradimui yra vadinama **prioriteto data**. Bet kokios vėlesnės paraiškos kitose šalyse, pateiktos per 12 mėnesių nuo šios datos (t.y., per prioriteto laikotarpį) galės pasinaudoti ankstesne paraiška ir turės prioritetą kitų su tuo pačiu išradimu susijusių paraiškų, kurios buvo pateiktos po prioriteto datos, atžvilgiu. Rekomenduojama pateikti patentų paraiškas užsienio šalyse prioriteto laikotarpiu. Pasibaigus prioriteto laikotarpiui ir kol patentą pirmą kartą paskelbia patentų tarnyba (paprastai 18 mėnesių po prioriteto datos), patentų paraiška vis dar gali būti paduota tam pačiam išradimui kitose šalyse, tačiau nebegalima pretenduoti į anksčiau pateiktos paraiškos prioritetą.

Dėl **pramoninio dizaino** pareiškėjui paprastai suteikiamas šešių mėnesių prioriteto laikotarpis nuo datos, kurią paraiška registruoti šį dizainą buvo pateikta pirmoje šalyje, iki prioriteto reikalavimo pateikiant paraišką dizaino apsaugai kitose šalyse. Pasibaigus šiam laikotarpiui, pareiškėjas paprastai nebeturi galimybės pateikti paraišką dizaino apsaugai užsienio šalyse, kadangi dizainas nebelaikomas nauju.

Prioriteto laikotarpis **prekių ženklui** yra šeši mėnesiai nuo pirmosios paraiškos pateikimo datos. Prekių ženklo registracija konkrečioje šalyje suteikia teises tik toje šalyje, išskyrus tuos atvejus, kai prekių ženklas yra laikomas plačiai žinomu.

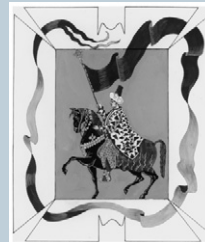

HERMÈS

Hagos tarptautinė
registracija Nr. DM/58977

Hagos tarptautinė
registracija Nr. DM/58977

Hagos tarptautinė
registracija Nr. DM/58980

TRYS APSAUGOS BŪDAI

Nacionalinis kelias: Apsaugos galima siekti paduodant paraiškas atskirai kiekvienos šalies, kurioje reikalinga apsauga, nacionalinėms intelektinės nuosavybės tarnyboms (Lietuvoje - Valstybiniam patentų biurui, daugiau informacijos galite rasti internetiniame puslapyje adresu: www.vpb.gov.lt). Renkantis šį būdą, procesas gali būti sudėtingas, brangus ir ilgai trunkantis. Be to, paprastai reikalaujama paraiškos vertimo į valstybines kalbas, o taip pat ir įvairių mokesčių sumokėjimo.

Regioninis kelias: Tam tikri regioniniai susitarimai suteikia galimybę įregistruoti prekių ženklus ir dizainus grupėje šalių, kurios yra pasirašiusios atitinkamą susitarimą. Pareiškėjas, suinteresuotas įgyti apsaugą šiose šalyse, turi galimybę pateikti vieną paraišką atitinkamoje regioninėje intelektinės nuosavybės tarnyboje.

Regioninės intelektinės nuosavybės tarnybos **patentams, pramoniniam dizainui ir prekių ženklams registruoti** yra šios:

- Europos Sąjungos Vidaus rinkos derinimo tarnyba (OHIM) (www.oami.europa.eu);
- Beniliukso intelektinės nuosavybės organizacija (BOIP) (www.boip.int/);
- Afrikos intelektinės nuosavybės organizacija (OAPI) (www.oapi.wipo.net) ir
- Afrikos regioninė pramoninės nuosavybės organizacija (ARIPO) (www.aripo.org).

Regioninės intelektinės nuosavybės tarnybos **patentams** yra šios:

- Europos patentų tarnyba (EPO) (www.epo.org);
- Eurazijos patentų organizacija (EAPO) (www.eapo.org);
- Afrikos intelektinės nuosavybės organizacija (OAPI) (www.oapi.wipo.net);
- Afrikos regioninė pramoninės nuosavybės organizacija (ARIPO) (www.aripo.org) ir
- Persijos įlankos šalių bendradarbiavimo tarybos patentų tarnyba (www.gulf-patent-office.org.sa).

Tarptautinis kelias

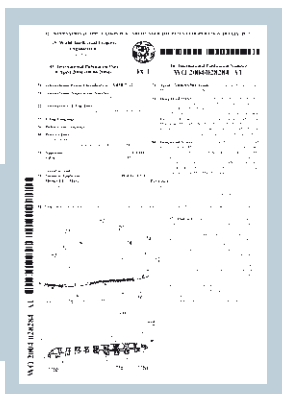
(pramoniniai dizainai): bendrovės, kurios pageidauja įregistruoti savo dizainus tarptautiniu mastu, gali sutaupyti laiko ir pinigų, jei pasinaudoja WIPO administruojamos **Hagos sistemos** sukurtu mechanizmu. Pareiškėjas iš šalies, kuri yra Hagos sistemos narė, gali pateikti vieną tarptautinę paraišką WIPO, nuroydamas kelias valstybes, kuriose pareiškėjas pageidauja dizaino apsaugos. Daugiau informacijos apie **Hagos sistemą** (anglų kalba) galite rasti WIPO internetiniame puslapyje adresu: www.wipo.int/hague/.

Tarptautinis kelias (patentai):

WIPO administruojama **Patentinės kooperacijos sutartis** (PCT) siūlo galimybę paduoti vieną patento paraišką išradimo apsaugai bet kurioje, keliuose arba visose PCT šalyse narėse. Tam, kad įmonė galėtų pasinaudoti PCT sistema, ji faktiškai turi vykdyti pramoninę arba komercinę veiklą vienoje iš šių šalių. Paraiška gali būti pateikta arba nacionalinei, arba regioninei patentų tarnybai ir/arba WIPO esančiai PCT paraiškas priimančiai tarnybai. Daugiau informacijos (anglų kalba) galite rasti WIPO internetiniame puslapyje adresu: www.wipo.int/patentscope/en/.

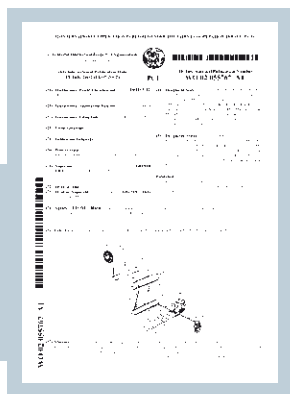
Tarptautinis kelias (prekių ženklai):

WIPO administruojama **Madrido sistema** numato ekonominiu požiūriu efektyvią procedūrą prekių ženklo įregistravimui ir palaikymui tose šalyse, kurios yra Madrido sistemos šalys, pateikiant vieną paraišką. Tam, kad pareiškėjas galėtų pasinaudoti šia galimybe, pareiškėjo šalis turi būti Madrido sistemos narė ir prekių ženklas turi būti įregistruotas arba paraiška šio ženklo registracijai turi būti pateikta, arba jis turi būti galiojantis toje šalyje. Daugiau informacijos (anglų kalba) galite rasti WIPO internetiniame puslapyje adresu: www.wipo.int/madrid/.

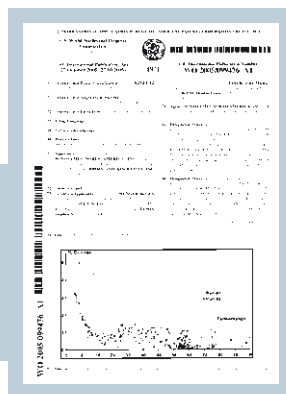
GEOX

PCT tarptautinė paraiška
Nr. WO 2004/028284

GRINDI

PCT tarptautinė paraiška
Nr. WO 02/055767

NOVOZYMES

PCT tarptautinė paraiška
Nr. WO 2005/099476

„Intelektinė nuosavybė verslui“ seriją sudarantys WIPO leidiniai anglų kalba:

PREKIŲ ŽENKLO SUKŪRIMAS

Įvadas į prekių ženklus
smulkioms ir vidutinėms
įmonėms. WIPO leidinys
Nr. 900.

KURIANT ATEITĮ

Įvadas į patentus smulkioms
ir vidutinėms įmonėms.
WIPO leidinys Nr. 917.

PATRAUKLUS GAMINYS

Įvadas į dizainą smulkioms ir
vidutinėms įmonėms. WIPO
leidinys Nr. 498.

KŪRYBINĖ IŠRAIŠKA

Įvadas į autorių ir gretutines
teises smulkioms ir vidutinėms
įmonėms.
WIPO leidinys Nr. 918.

Šiuos bei kitus smulkiajam ir vidutiniam verslui skirtus WIPO leidinius anglų kalba galite rasti adresu www.wipo.int/sme/en/.

WIPO leidžiamą smulkioms ir vidutinėms įmonėms skirtą nemokamą mėnesinį informacinį biuletinį galite rasti adresu: www.wipo.int/sme/en/documents/wipo_sme_newsletter.html.

